

Material został opracowany przez Urząd do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Zasady i procedura potwierdzania przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych - informacje uzupełniające

Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych potwierdza status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na wniosek zainteresowanego albo wdowy/wdowca lub innego członka rodziny zmarłego działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

Formularz Wniosku o potwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz formularz Wniosku o potwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych (składany przez członka rodziny osoby zmarłej) zamieszczone są na stronie internetowej UdSKIOR pod adresem:

http://www.kombatanci.gov.pl/images/DOC/Formularze/Nowe/Nowelizacja/wniosek_potwierdzenie_statusu.pdf

Decyzja Szefa UdSKIOR może dotyczyć potwierdzenia tylko statusu działacza opozycji antykomunistycznej, tylko statusu osoby represjonowanej z powodów politycznych albo może potwierdzać zarówno status działacza opozycji antykomunistycznej jak i osoby represjonowanej z powodów politycznych. Oznacza to, że wystarczające do uzyskania potwierdzenia statusu jest spełnienie przesłanek określonych w ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o *działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych* (Dz. U. z 2015 r., poz. 693 ze zm.), zwanej dalej: *Ustawą o działaczach opozycji antykomunistycznej*, dotyczących definicji działacza opozycji antykomunistycznej albo osoby represjonowanej z powodów politycznych.

1. Status działacza opozycji antykomunistycznej

Jeśli chodzi o ustawową definicję „działacza opozycji antykomunistycznej” oraz pozytywne przesłanki ustawowe, to są one określone w art. 2 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej* i są następujące:

Art. 2. 1. Działaczem opozycji antykomunistycznej jest osoba, która w okresie od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 4 czerwca 1989 r., łącznie przez co najmniej 12 miesięcy prowadziła, w ramach struktur zorganizowanych lub we współpracy z nimi, zagrożoną odpowiedzialnością karną, działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce.

2. Do okresu 12 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się okresów działalności w ramach niezależnego ruchu związkowego lub niezależnego ruchu studenckiego, prowadzonej w okresie od dnia 31 sierpnia 1980 r. do dnia 12 grudnia 1981 r.

2. Status osoby represjonowanej z powodów politycznych

Przesłanki uzyskania statusu osoby represjonowanej ustawodawca określił w art. 3 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej* w następujący sposób:

Material został opracowany przez Urząd do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Art. 3. Osobą represjonowaną z powodów politycznych jest osoba, która w okresie od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 31 lipca 1990 r.:

1. przebywała w:

- a) w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski na mocy wyroku wydanego w latach 1956-1989 albo bez wyroku jednorazowo przez okres dłuższy niż 48 godzin lub wielokrotnie przez łączny okres dłuższy niż 30 dni, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce,*
- b) ośrodku odosobnienia na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.) za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce;*

2. przez okres powyżej 30 dni pełniła zasadniczą służbę wojskową lub czynną służbę wojskową w ramach ćwiczeń wojskowych, do której odbycia została powołana z przyczyn politycznych za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce;

3. brała udział w wystąpieniu wolnościowym na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce i w związku z tym:

- a) na skutek działania, w tym niejawnego, wojska, milicji lub organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2014 r. poz. 1075), zwanych dalej "organami bezpieczeństwa państwa", poniosła śmierć, doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na okres dłuższy niż 7 dni,*
- b) była inwigilowana przez organy bezpieczeństwa państwa i podjęto wobec niej bezprawne działanie polegające na popełnieniu na jej szkodę przestępstwa lub wykroczenia,*
- c) była pozbawiona możliwości wykonywania swojego zawodu,*
- d) została z nią rozwiązana umowa o pracę,*
- e) została relegowana z uczelni wyższej lub innej szkoły,*
- f) była objęta zakazem publikacji przez Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, wojewódzki lub miejski urząd kontroli prasy, publikacji i widowisk albo Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk lub okręgowy urząd kontroli publikacji i widowisk przez okres dłuższy niż jeden rok;*

4. była poszukiwana listem gończym, oskarżona lub skazana za popełnienie przestępstwa lub wielokrotnie skazywana za popełnienie wykroczenia, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce.

3. Wymogi proceduralne potwierdzenia statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych

Poza powyższymi pozytywnymi przesłankami, warunkującymi potwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, ustawodawca przewidział również przesłanki negatywne, które nie mogą wystąpić, aby status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych mógł zostać przez Szefa UdSKiOR potwierdzony. Status może bowiem otrzymać tylko osoba,

- a) która nie była pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, chyba że przedłoży dowody, że przed dniem 31 lipca 1990 r., bez wiedzy przełożonych, czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz*

Material został opracowany przez Urząd do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka

b) w Polsce i co do której w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie zachowały się dokumenty wytworzone przez nią lub przy jej udziale, w ramach czynności wykonywanych przez nią w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa.

Okoliczności powyższe mogą być udowodnione przy pomocy decyzji administracyjnej Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wydanej na wniosek zainteresowanego albo przez przedłożenie dokumentu potwierdzającego nadanie Krzyża Wolności i Solidarności, które jest obligatoryjnie poprzedzone odpowiednią procedurą sprawdzającą.

Formularz Wniosku o wydanie decyzji administracyjnej Prezesa IPN-KŚZpNP w sprawie spełniania warunków, o których mowa w art. 4 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej* oraz formularz Wniosku o wydanie dowodów, potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w jej art. 2 lub art. 3 zamieszczone są na stronie internetowej Instytutu Pamięci Narodowej pod adresem: <http://opozycja.ipn.gov.pl/op/do-pobrania/63,Wnioski-do-pobrania.html>

Wskazane jest złożenie obu ww. wniosków do Prezesa IPN-KŚZpNP i uzyskanie decyzji Prezesa IPN-KŚZpNP oraz informacji/dowodów z Instytutu Pamięci Narodowej, potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w jej art. 2 lub art. 3 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej* przed wystąpieniem do Szefa UdSKiOR z wnioskiem o potwierdzenie statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej z powodów politycznych. **Złożenie bowiem wniosku o potwierdzenie statusu łącznie z decyzją Prezesa IPN-KŚZpNP (art. 4 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej*) oraz informacją/dowodami z IPN o prowadzonej działalności/doznanych represjach (art. 2 i 3 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej*) znacząco przyspiesza rozpatrzenie wniosku.**

Do wniosku należy dołączyć, oprócz życiorysu i dowodów, potwierdzających działalność opozycyjną lub doznane represje, także tych otrzymanych z Instytutu Pamięci Narodowej, decyzję administracyjną Prezesa IPN-KŚZpNP w sprawie spełniania warunków, o których mowa w art. 4 *Ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej* lub dokument potwierdzający nadanie Krzyża Wolności i Solidarności.

Osoby, które otrzymały decyzję Szefa UdSKiOR, potwierdzającą status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych mogą korzystać z uprawnień określonych w *Ustawie o działaczach opozycji antykomunistycznej*.